

RACHEL PARTURIENS,

Eller

Then Historien om Rachels hårde Barnesänge/

aff I. Moses Book Cap. 35. V. 16. 17. 18. 19. 20.

Til

Lijf = Predikan

Förklarat/

öfwer

Then fordom Åhreborne/ mycket Dygdesamme/ Åhre-
riike och Gudfructige / men nu meera i Heranom salige
afflöpnat Matrona,

Hust. Gertrud Leyer/

Then Höghåhrewyrdige och Höghlärde Herrens/

MAG. JOHANNIS BRODINI

Wälsförordnad Superintendens

öfwer Provincien Gottland/

Höghålskelige Färe ächta Måta.

För så närwarande Höga/ Förnämblige/ så aff Andeligh

som Werldzlig Stånd / mycket Solckriike Försambling vthi

S. Mariæ Kyrckia i Staden Wijsby den 23. Julij.

Anno 1674.

Aff

HENRICO SCHACHTIO,

Past. & Consist. Assessor ibidem.

Stockholm/

Tryckt hos Niclas Wankijff / Kongl. Booktr.

Then Högghäbrensvärdige och Höggh-
lärde Herren/

Herz M. JOHANNI BRODINO,

Wälsförordnad och höghmeriterat Superinten-
dent öfwer Provincien Gottland ;

Sinom i Christo
Högtåhrade Fader/ Befordrare och Wälgynnare/

Så ock

Then Förnähme/ Åhreborne och
Höghachtade

Hr. JACOB LEYER.

Förnämblig Borgare/Riöp- och Handelsman vthi then be-
römdwårde Handel- samt Kongl. Huswud- och Residens Sta-
den Stockholm ; Så ock Bruutzherre öfwer Åthskilli-
ge Bruuk i Bergzslagen :

Sinom tilldönst
Wälgynnare och förmodelige gode Wän.

Tillika medh
Wägge thesse Herrars kär-älskelige Barn
och Lijffz-Årswingar.

Wthi största ödmuik- och beredwiltigheet dedicerar
thenne eenfaldige Lijf-Predikan/

Åff
HENRICO SCHACTIO
Past. Wijsb.

Beredelse til Bören.

Parascheve.

Det äre tåncwårdige Ord / hwilke then
högwiise och berömlige Konungen vthi I-
srael Salomo talar/ PROV.25.V.25. **Ett**
godt Rychte (ett gladeligit Budskap)
aff fierzan Land/ är lijsa såsom
kalt watern/ (eller een lussigh wedergweckelse) **eena tor-**
stig (bedröfwat) **Siäl.** Med hwilke Ord theñe beprijslige
Konungen gifwer tilkänna/huru hugneligit/fröghdesamt och
tåckt thet är/når man ifrån aflågne Orther/bekommer goda
och behageliga Relationer och Budskap/nemblig/thet erge-
ser och hugnar een Menniskia/lijsa såsom then ther affstoor
Torst aldeles brinner / och är wannmåchtig worden / vthi
Hiertat gläder sigh/når han bekommer een kall drick Watern/
medh hwilken han kan swalka sina aff heeta brinnande In-
ålsfwer. Thetta så i sanning wara/bewijsas klarligen medh
handgriipelig Exempel. Såsom når then gambla Pa-
triarchen Jacob bekom thet hugnelige Budskap ifrån sin
kärälskkelige Son Joseph/ at han/emoot förmodan/ intet
allenast ån leffde / vthan ock war een förnamblig Herre vthi
Egypti Land / så säger Skriffsten om honom : **Hans**
Anda wardt lefwandes/ och han sade/thet är
migh nogh/ at min Son Joseph ännu lef-
wer/ iagh wil reesa bort at see honom / för
ån iagh döör.

Prov.25,v.27

Gen.45,v.27
28.

Men twert emoot / åfwen såsom hugnelige berättel-
ser och budskap ifrån fierzan Land / wedergwecker och

ergeßer the krafftloſe Siälar ; ſå händer thet/ när bedröf-
welige berättelser förſpöras/ tå fränckia the Siälerna/ be-
ſwåra Sinnen/ åre wedervårdige och ofårkomne/ ickē an-
norlunda än een bång Drick/ Galla/ Malört eller Förgiffi/
åre för the Torſtige. Thet vthwiſſar förbemäkte Patri-
archens Jacobs Exempel: När hans Söner inbillade
honom/ at ett ondt Willdiur hade dräpitt hans högälsfelige
Son Joſeph/ tå ſorgde han/ och intet wille låta ſig tröſta/
ſåyandes: **Jagh måſte aff ſtoor ſorg fara nedh
i graſwen til min Son Joſeph/** och han greet
honom. Swad klageligh tilſtånd ſorgelig berättelser haf-
wer vthråttat/ hoos Preſten Eli/ när hans Söner wore
ſlagne aff Fienden: Item hoos Konung David när hans
oråtttrådige Son Abſalon war ynckeligen omkommen/
vthwiſſar theſas Hiftorier.

Men ibland andre obehagelige och miſlige berättel-
ſer/ hwar vthaff bedröfwelſe och ſorg vthi hiertat förorſa-
kas/ åre theſſe the aldraswåraste; När then eene åhta Ma-
kan thet bedröflige Bodſkap bekommer/ at then andre ge-
nom Döden år affgången/ och thet aldramåſt/ när thet
ſkeer fränwarandes/ ſå at Bodſkapet måſte gåå til fier-
ran Land/ och thet then öfwerblefue antråffar: Sådant
betråfftar Pinehæ Huſtrus Exempel, när hon ſåår hē-
ra ſin Mans oförmodeliga och ynckelige affgång/ tager
hon thet ſå hårt til hiertat/at hon genom ett otijdigt Barn-
fänge/ aff ſtoresorger förorſakat/ måſte ſättia Liſſwet til.

Thetta ſå i ſanheet wara/ haſwer bland många/meera
än nogh förſarit/ then Höghdhrewyrdige och Höghblårde

Her.

Gen. 37. v. 35.

1. Sam. 4.

v. 16. ſeqq.

2. Sam. 18.

v. 32, 33.

1. Sam. 4.

v. 19. ſeqq.

Herren/ thenne Provinciensi Gottlandz Andelige Stån-
 dek höghmeriterade Förman och Superintendens,
 Mag. JOHANNES BRODINUS, then ock til thenne
 förge Process oss inviterat och kallat hafwer. Ty thet är
 ungefär tree Månader sedan/ så thenne Höghåhremyrdige
 Herren bekom ifrån fieran Orther/ then sorgelige Post/
 at hans höghaffectionerade SwårFader/hwilken honom
 medh all benågenheet och kärleek war bewägen/ then han
 ock högt ålskade och wördade/ nembligen/ then fordom
 Högh-Myrdige och Höghlärde/ nu i Herzanom salig-
 ge Herren/ Doct. ERICUS EMPORAGRIUS, högh-
 meriterat Biskop vthi thet loslige Stiffet Strängnäs/
 war genom Döden then omiskundelige Meniskio. Mör-
 daren borttagen aff wårt naturlige omgånge: Thetta
 hafwer varit een gall-bitter och bäst Drick/ ther med Her-
 rens BRODINI Sidl är bedröfwat och fränckt worden/
 och stält i större ångslan/ längtan och trångtan/ än Konung
 David/ så han sin höghmeriterat och hiertans vthkora-
 de Jonathan förlorade/ förandes sådant Klagomål:
Jagh förger om tigh min Broder Jona-
than/ tu hafwer varit migh myckit får/ tin
kärleek är mig närmare än Qwinno kärleek.

2. Sam. 1.
 v. 26.

När nu thenne Höghåhremyrdige Herren ther effter icke
 vthan Sorge tanckar/ reser åth Sverige/ then sidste sin
 plicktskyldige tienst/ at erwiisa moot förbemålte förnäm-
 blige salige Herren/nembligen bland andre Wederbörandes/
 thet höghhederwårde Sterb-Huses Anförwandter och an-
 hörige/ at befordre then tilstundande / Christelige Li:tz.

Jordefärd och Begräffning / ach Sorg! ach Jammer!
 så kommer här fieran ifrån een högbedröfweligh Post/
 förmålandes / at hans aldrakäreste Hustru oförmodeligen
 genom döden är borttrycker; hwilken aff döden neder-
 slagne Jordeste Hyddo här ståår för wåre ögon på Bår/
 som war then fordom/ Åhreborne mycket Dygdesamma/
 Åhrerijke och Gudfruchtige/ men nu meera i Herzanom
 salige Matrona, Hustru **GENEALOGY**.
 Ach meera än een gall och bäst Dryck haar thetta warit
 för thenne Höghåhrewyrdige Herren. Jagh contesterar
 Eder alle här om/ hwilke vthi thenne förnåmblige och he-
 derwårde Sorge-Process äre vpstegne til Herrans Hwif;
 Enkannerlig Eder/ hwilke Gudz haar täckt låta komma
 vthi Echteskapz Ståndet/ dömer hwad thenne Höghåhre-
 wyrdige Herrens hierta må wara/ huru högt thet är medh
 Sorgen beklåmpt: Han haar mist sin högtålsfelige Ma-
 ka/ sin Huus-Åhra/ sin Dygde-Crona/ sin hiertans Fä-
 gnadh/ sin Ögons-Lust/ sin tillstötande ålderdoms Stolpa/
 ja/ Frögd och Glädie; Han haar mist henne frånwaran-
 des och vthan affskedh/ med thet hugneliga ultimo Vale;
 Han haar förlorat henne mitt vthi hennes florerande ål-
 der/ ifrån många sine ommyndige små Barn; Han haar
 mist henne/ så han tänckte sigh widh sin åtherkompst aff
 henne medh een denyeligh Lijffzarswinge at skole bemötas
 och hugnas. Ach ett hårdt tilfälle/ ja/ een wederwårdigh
 Dryck! ther öfwer thenne Höghåhrewyrdige Herren må klla-
 ga medh then bedröfwade Auktian Naemi: Then
 Allsmåchtige hafwer swårliga bedröfwat
 mig:

migh : Medh Dawid : Mina Tårar äro min
 Spiß Dag och Natt. Medh Jeremia aff
 hans Klagowissor : Jagh är een bedröfwat
 Man/ then ~~H~~Krans grymhees Kiß see
 måste. Item cap. 2. Jagh haer nästan grätit
 migh ögonen vth/ så thet gör migh ondt i
 mitt Liß. Man drager billigen medynctan/när een yng
 Person gräter / men meera är thet ett / til condolens/
 högtbewefeligit Wärd/ at een gammal Man/ gräter ;
 Een gammal myrdigh Man/ een Man then andre bedröf-
 wade plågar i Gudz Hwß så krassteligen trösta/ Han / sä-
 ger iagh/ gräter här / och låter sine modiga Tårar flyta.
 Ach hoo kunde hafwa så hårdt ett Steenhierta/ at han icke
 til medynctan här vthaff/ skulle bewelas ? Här är ock vthi
 thenne högsalige Modrens dödelige fränfalle een gansta
 bäst Drick instänckt / för hennes många små ommyndige
 Barn/ hwilke alle (om theras ålder och förstånd så medgif-
 wa kunde) måste klaga : Ach wij äre wordne Mo-
 derlöse vthi wår spåde Ungdom/ och wår
 käre Fader är een Enckling. Framför alle an-
 dre är thet sorgeligt med then lille Benjamin/hwilken widh
 thes Härkompst til Werlden/ thenne salige Modren ock
 strax validicerat hafwer. Han som vthi sin prydelige
 Christne Skrudh skulle komma til Döpet/kommer/tå han
 thet minst besinnå kan/ vthi een swart Sorge-Mantel.
 Thenne salige Matronas käre Föräldrar och mycket för-
 nåmblige Sysson/Slächt och Anförwandter/hwilke theñe
 Sorge Post i fierzan Land bekommit / också vthi fierzan

Ps. 42. v. 4.

Thr. 3. v. 1.

cap. 2. v. II.

Land/ icke vthan Suckan och Tårar thetta högbeflagelige
 Dödsfall behierta måste. Thenne salige Marconas månge
 gode Wänners Sinne och Gemöther / äre aff Sorgen
 hårdt betagne / i thet the een så benågen Wän och Wäl-
 Synnersta ombära måste. In lumma, här sörger een
 mycket förnåhm och wärdigh Man / sin alldrakåreste Hu-
 stru / sin omistelige ähta Maka ; Månge små Barn sin
 färes / och til vptuchtelsen högnödige Moder / Föräldrarne
 theras Dotter / Syskonne theras Syster / förnåmblige
 Blodsförwandter theras Fräncka / många Folck theras
 Wän och Befodersta ; Ja / här sörjer thet ljuflige Gott-
 landz Winkdnet sin Dygde-Crona. Ach Jämmer !
 ach Sorg ! All tröstens Glödh hugne och trös-
 ste så thesse som alle bedröfwade hiertan.
 Hwilken också sielff befaller : Tröster mitt Folck /
 tröster mitt Folck / och talar ljufliga medh
 Jerusalem. Item, Låt icke the gråtande v-
 than tröst / vthan sorg medh the sörjande.

Uff thetta sorgelige tilfälle skeer thet / at vthi thenne
 förnåmblige och Folckrijke Sörge. Församling / vthi
 hwilken finnes Kärnan aff thet Gottlandske Folcket / ja he-
 la thet Wärdige Clerecier. Jagh som een ringa Her-
 rans Tjenare är kallat til at tala / och trösta thesse så månge
 fedröfwade : Ach min Tunga är alt för olård / mine
 qualiceter alt för swage til thetta Wärcet at föräitta /
 ther til medh är mitt hierta aff fattat condolens så sar-
 gat och beängslat / at iagh heller önskar sittia een Åhörare /
 hånptandes tröst aff någon bättre qualificerat och medh

Wältaligheet högre begäfwat Man. Men så som wij aff
 oss sielfwe / eller egne kraffter ick kunna fördrätta thetta
 Wärd / vthan Gudz then helige Andes nådige bijsånd ;
 så wil iagh ther på förtrösta migh / och / så som mitt ämbete
 och kallelse fordrar / något aff Gudz Ord förhandla / som
 kan lända the bedröfwade til tröst / och then salige afledne
 Matrona til een hederwård äminnelse / ther til också
 iagh i begynnelsen wil sökia then helge Andes nådige op-
 lyshning och krafftige medarbetande / brukandes ther til
 then vthwalde Böne-Form, som wår Frälsare Christus
 oss lärdt hafwer / och hans himmelske Fader alldråhållst
 bönhörer / såyandes aff ett troget hierta / **Fader wår**
 som äst i Himblom / etc.

T E X T U S /

TEXTUS.

Gen. XXXV. Cap. Ver. 16. & seq.

V. 16. **O**ch Jacob for ifrån
 BethEl / och som ännu
 ett litet stycke wägs war til E-
 phrath / då födde Rachel / och
 Födslan war henne swår.

Gen. 35. v. 16.
 seqq.

V. 17. Men då thet wardt henne
 så swårt i Födslone / sade Jorde-

B

gum-

gumman til henne : Fructa tigh
icke : Förty thenne Sonen skal tu
ock hafwa.

V. 18. Men så Stälen vth-
gick / at hon dödd måste / kallade
hon honom BenOni / men hans
Fader kallade honom BenJamin.

V. 19. Så dödde Rachel / och
wardt begrafwen widh wägen til
Ephrath / som nu heter BethLehē.

V. 20. Och Jacob reste vp een
Wård öfwer hennes Gräff / ther
sammastädes är Rachels Gräff-
wård än i dagh.

EXORD.

Ingången.

Det är een bedröfwelig och sorgelig Predikan/hwil-
ken Gudh then Alldröghste gör til sin Prophete
Ezech. Cap. 24. v. 16. Hwarest han så säger til honom :
Tu Menniskio Barn/iagh wil borttaga tin
ögons Lust genom eena Plågo/ och tu skalt

Ezech. c. 24.
v. 16.

icke

icke beklaga tigh eller gråta/ eller falla någre
Tårar/ vthi hwilke Ord wij hafwa twänne moment at
considerera och achta/ nembl.

In quo con-
fid.

I.
Fatale Nun-
cium.

1. *Fatale Nuncium*, thet bedröfwelige Bods-
kap/ at Propheten skulle mista sin **Ogons-Lust**. i. e. hans
Hustru/ then altijdh honom förlustade och frögdade; Och
thet genom eena plågo/ genom een hastigh och oförmodelig
dödh. Och hafwe wij vthi thetta Ankunnandet at obser-
vera thesse omständigheeter.

1. Cui.

1. *Cui*, hwilkom thetta
hända skulle? Nembl. Propheten Ezechiel/ som war een
HERrans höghförtrodde och färdlsfelige Tienare/ ther
medh bewijses/ at Syrach hafwer talat rätt/ther han säger:

Syr. 2. v. 1.

Min Son wil tu wara HERrans Tienar

2. Quis.

re/ så redh tigh til Jrestelse. 2. *Quis*, hwem thetta
ankunnar / at han wille taga bort Prophetens Hustru/
thet är HERren Gudh/ han som sielff gifwer Män-

2. Sam. 12.

v. 8.

nerne Hustrur vthi theras Skid: Han wil

ock/ effter sitt allwijsa råd/ när honom beha-
gar/ bortfalla
them. Hwilket the therföre altijdh med största Tolamodh
skole optaga/ såhandes med then mycket tolemodige Hiob:

HERren gaff och HERren togh/ wälsignat

Job. 1. v. 21.

3. Quid.

wari HERrans Namn. 3. *Quid*, hwar
HERren säger sigh willia borttaga? nembl. hans

Ogons-Lust/ hwar medh Gudh förstår hans Hustru/
som aff effterfölliande Ord är at see/ och thetta är så een
linslig Ticul som Gudh sielff gifwer een dygdig Hustru/
at hon kallas sine Mäns **Ogons-Lust**/ intet så my-
cket aff någon vthwärtas Linsligheet/ som kunde skattas aff

(Tim. 2:9.10.

1. Pet. 3:
v. 3. 4.

a Ps. 68.

v. 13.

b Prov. 12.

v. 4.

c Syr. 26.

v. 2. seqq.

4 Quomodo

d Prov. 31.

v. 10.

e Syr. 7. v. 21.

f Syr. 26. 21.

lekamligh deyeligheet / Klädernas prydnadh / eller annat
 sådant / vthan fast meera aff then rätta inwärtens sinfens
 och själens lussligheet / hwilken förnumstighet / höfwiſſe
 seder / dygd och fromheet / enkannerligh then ädle Gud-
 fruchtigheet / föder vthaff sigh: Ther om ock Paulus lä-
 rer. Sammalunda ock Qwinnorna pryde
 sigh i höſlige Klådebonadt / medh Blygach-
 tigheet och Ryſtheet: Icke med flätat Håår
 eller Gull / eller Pärlor / eller koſteligh Klåd-
 nadt / vthan såsom the Qwinnor höfswes /
 som Gudachtigheet bewiſſa medh gode ger-
 ningar. Hwilket ock är Apoſtelens Petri Mening:
 Huſfrurnes Prydning / ſäger han / ſkal icke
 wara vthwärtens medh flätat Håår / eller
 fringhängiandes Gull / eller i koſtelig Kläder /
 vthan om then fördolde Menneſkian i hier-
 tat / är vthan wanck / medh ſachtmodigom
 och ſtillō anda / thet är koſteligit för Gudi / 2c.
 Aff ſådane qualiteter warder ock een dygdigh Huſtru be-
 hedrat medh theſſe Encomiis och Åhre Tituler, at hon
 warder kallat: Huſſens Åhra. a Mansens Cro-
 na. b Mansens Luſt / Frögd och Glädie. c
 Een koſteligh Pärla. d Thet ſijna Guld. e
 Hwſens Sool. f Och andre flere ſom then helge
 ſkrift här och ther förnäher. 4. Quomodo, hurule-
 des / och genom hwad Medel H Erzen wille borttaga Pro-
 phetens Huſtru? nembl. Genom eena Plågo / thet
 är genom ett oförmodeligt tilfålle och haſtigh dödh; Then

Gudh

Gudh effter sitt allwijsa råd / thet han för ingen aff oss
Menniskior vppenbarar eller gör reeda före / esomoftast
the Gudfruchtigste hemsöcker medh / som then helge Skriffts
exempel thet nogsampt stadfäster / och then dageligh för-
tarenheet vthwijsar.

Thet andre Moment vthi ofwantalte Ord är / *Mirabile mandatum*, then vnderlige Befallning Gudh gif-
wer Propheten. **Tu** skalt intet beklaga tigh / el-
ler gråta / eller låta falla någre **Tårar**. Thet
synes fuller något sällsampt / at Prophetens allerkäreste
och ljufligste Hustru skulle dödh blifwa / och han skulle intet
sörja eller gråta / hwilket en stee kunde / medh mindre han
måste hafwa ett hårdt Steenhierta / och vara aldeles
ἀσorgος, och vthan all kärlichheet. Syrach besaller an-
norlunda / säyandes: **Mitt Barn** när någon döör /
så begråat honom / och beklaga tigh såsom
then ther stoor Sorg sädt hafwer. **Tu**
skalt gråta bitterliga / och hierteligh bedröf-
wat vara / och klagograat hålla. Skal man
nu göra thetta vthi gemeen? Huru mycket meera böer
man göra thet när Hustrum döör / hwilken är / näst Gudh
then bäste **Män**. Sörja och begråta må man henne /
som Abraham sin käre Hustrus **Sara** dödelige fränsäl-
le högeligen begråtit hafwer. Men wij skole weta / at
Gudh medh thenne befalning wil påminna / at man öfwer
the döde skal hålla måtteligh Sorg / Och icke sörja
som Hedningar / hwilke intet Gopp hafwa /
som Paulus lärer.

2.
Mirabile
Mandatum.

Syr. 38. v. 16

v. 17.

Syr. 41. v. 23
Gen. 23, v. 2

1. Thes. 4.
v. 13.

Applicatio.

Allt thetta kunna wij medh godt fogh låmpa til then-
ne bedröfvelige Sorge. Act, som wij i dagh begåd: En
såsom Gudh förfunnar sin höghförtrodde Tienare och
Prophete Ezechiel/ at han wille genom eena plågo bortta-
ga hans Ögons Lust/ hans kärälskelige Hustru; thet
ock strax skedde/ som aff thesse efftersölliande Ord i 24.
Cap. är at see: **Och om Afftonen bleff min Hu-
stru dödh.** Så är thet händt then höghförtrodde och
förnämlige HERRans Tienare/ then Höghåhremyrdige
och Höglårde Herren/ Superintendenten, M. JOHAN-
NI BRODINO, wår Högtåhrade Förmän. I thet
Gudh then Alldråhögst genom een oförmodeligh händel-
se/ och vthi ett hårdt Barnesfänge hafwer bortkallat hans
högtålskelige käre Hustru/ then fordom Åhreborne/ Dng-
desamme / Åhrerijste och Gudfruchtige Macrona, Hustru
GERTRUD LENGE. Swilken hafwer warit sin
höghålskelige Mans Ögons Lust och Frögde-
Spegel. Gifwe Gldh! gifwe Gldh! tröstens Gudh
gifwe sin helge Anda/ som är tröstens och hugwalelsens
Anda/ at then Höghåhremyrdige/ högtbedröfwade Her-
ren/ medh the käre sine/ thenne stoore Sorgen todeligen dra-
ga kunde; besinnandes/ at sådan sorgeligh händelse andra
förnämlige HERRans Tienare sammaledes wedertfaren
är: Såsom ock wår vplåshne Text/ om then förnämlige
Patriarchens Jacobs käreste Rachel/ thet klarligen vth-
wijsar. Swilken Historia/ som så beqwåmligen skåner
öfwereens medh thenne salige Modrens affskedh ifrån
werlden; Hafwe wij för thenne gången of/ vthi thenne

för.

förnåmblige och hederwårde Sörge-Försambling / företa-
git at förklara och betrachta / thet wij ock göra wele vthi
efftersölliande tree Puncter, bestådandes :

I. Rachelis Partum , thet hårda Barna-
fånge som then Gudfruchtige Ra-
chel rålar vthi.

II. Rachelis obitum, Huruledes Rachel
måste sättia Lijfvet til när hon hade
födt sin Son.

III. Rachelis Tumulum, Huru Rachel
aff sin kåre Man är medh heder be-
grafwen worden.

Partitio
Textus.

I.
Rachelis
Partus.

II.
Rachelis
obitus.

III.
Rachelis
Tumulus.

Ushwillet alt / wij wele håmpta Lårdomar / Tröst och Un-
derwijßning / och thet til närwarande tilfålle föra och låmpa.

O HÆKre hielp / O HÆKre lät
wål gåå / Amen.

Pf. II, 7, 24

Thet Första Stycket.

Ubelangande thet Första / som är Rachelis Partus,
Rachelis hårda Barnesfånge / ther om talas vthi vår
vplåßne Text v. 16. Och Jacob soor ifrån Beth-
El / och som ännu ett listet Stycke wågz
war til Ephrat / då födde Rachel / och födz-
len wardt henne swår. Aff the Ord som föregår

I.
Rachelis
Partus.
Text. v. 16.

wår

v. 17.

v. 18.

In quo
quatuor
Personæ.
I. Pater.

war vpläsne Text / hafwe wij at förnimma / huruledes Patriarchen Jacob / effter vndfånget härligt Löfte vthi Beth-El / hastar medh sin Hustru Rachel / som då war hafwande / bort til sin gamble och mycket äldrestegne Fader Isaac / som bodde för then tiden vthi Mamre. Och när the woro på vägen vngesår tree eller fyra Mil när bemålte Mamre / och een halff fierdingz wägh ifrån Ephrata / som elliest kallas Bethlehem ; See då kommer oförmodeligen stunden / på hwilken hon skulle föda / thet hon ock på frija Fältet göra måste. Och kommer på thenne obelågne Orth henne stor sweda och wärck vppå / så at Födselan wardt henne swår / thet gick henne hårdelig / hon bleff illa siuk i thetta Barnefånge / ja aldeles krassilöds och förswagat. I thenne hennes swagheet hafwer Jordegumman / som Texten wijdare förmåhler v. 17. tröstat henne / sånandes: **Fructa tig icke / förty thenne Sonen skalt tu ock hafwa.** Och wil ther medh hugna thenne bedröfwade Barneföderska / at hon skulle fatta ett godt medh / althensfund hon ock lyckeligen / som förhoppades / skulle föda thenne Souen. Men Rachel som intet allena kände then aldrastörsta wärck och piina / vthan ock förnam at Liffztafhan war förhanden / Effter Barnefånget kallade hon thenne sin Son BenOni / thet är Smärtens Son / gifwandes ther medh tillkänna / then smädra Smärta hon war stadd vthi och behäftat medh. För bättre Minne skull betrachte wij här Fyrehanda Personer som war vpläsne Text gifwer oss anledning at tala om / som är :

I. Pater, **Fadren** / hwilkom Rachel så hårdeligen

och

och fahrligen söder Barn/ then är Patriarchen Jacob/ een
 Gudfruchtigh Man / och vthi högh nådh hoos Gudh.
 Hans Namn Jacob betyder så mycket som Undertrå-
 dare/ althensund han synden / och werldennes såfängelig-
 heet trädde vnder fötterna / och älskade sin Gudh öfwer
 all ting ; Lijkwäl råkar Korssset på honom/ ja ett hårdt och
 swårt Kors/ at han oförmodeligen mister sin allerläreste
 Hustru. Här vthaff hafire wi strax thenna Läran / at
 the Gudfruchtige intet måste göra sigh the Tanckar / at
 the för theras Gudfruchtigheet skole vara aldeles befrija-
 de ifrån Korssset och stora bedröfwelser : Men fast meera
 händer / när the medh Jacob fruchta Gudh / äre rätte I-
 sraeliter och Öfwerwinnare/ och således Gudi tåcke och lå-
 re/ så måste the snarast wänta Korssset. Som Engelen Ra-
 phael säger til then gamble Tobiam : **Efter ty tu**
wast Gudi kär/ så måste thet så vara / tu
måste icke vara vthan Frestelse/ på thet tu
skulle bepröfwes. Thet ock then wijse Salomo sä-
 yandes : **Mitt Barn förachta icke HERR-**
rans tuchtan/ och war icke otoligh så han
straffar : Ty hwilken HERRen älskar/ ho-
nom straffar han/ och hafwer ett behagh
til honom som een Fader til sin Son.
 Hwilke Ord Paulus icke allenast införer och gillar/ vthan
 ock them widlöfftigare vthförer/ besee Pauli Ord/ 1. Tim.
 3. v. 22. Johannis Ord Apoc. 3. v. 19. Act. 14. v. 22. och
 annorstädes i then helge Striff. Exempel seclar ock
 icke : Jacobs Effterkommande/ Joseph/ Moses/ David/

Jacob.

Israel.

Tob. 12. 13.

Prov. 3. 11.

Heb. 12. 5.
 seqq.

Applic.

alle Propheterne / Apostlarne / ja Frälsaren Christus
 sielf hafwer thetta noghsampt försarit / och then dageliga
 försarenheet gifwer thet ju meer och meer tillänna.
 Thetta hafwer thesse Söriande / censannerlig then Högh-
 ähremvirdige Herren / som thenne Sorgen måst angår /
 at märckia til een hiertans tröst. Gudh hafwer i thetta
 dödzfall intet giordt något nytt och sällsampt / vthan eff-
 ter sin gambla plägsedh / och ther medh wijsst sin wanlige
 affection moot sine kärhafwande : Ty fast än thenne
 Höghähremvirdige Herren är een trogen Pastor och Heer-
 de såsom Jacob / intet öfwer någre ofskälige Diur / vthan
 öfwer the Christtrognas Siälar / som finnas på thenna
 Insulen Gottland ; Han är een rätt JOHANNES och
 vthi stoor nådh hoos Gudh / så wäl som hoos them / hwil-
 ke Gudh något högt förtredt hafwer vthi wårt Rijke och
 kåre Fadernesland : Alle thenne Höghähremvirdige Her-
 rens Anhörige / som vthi thenne stoore Sorgen något när
 participera, äre ock fromme / rättträdige och Gudfruch-
 tige Folck ; Icke thes mindre hafwer Gudh behagat be-
 sölia them medh thenne hiertans Sorg. Mitt vthi Kors-
 set plägar Gudh bewiisa sin nådh / och kallas therföre
 een vnderligh Gudh i sin Heligdom / och fö-
 rer sina Heliga vnderliga. Förthenkskul måste
 wij oss hans rådth och willie vthi sådan händelse / toligen
 vnderkasta / ty elliest corrigere och måstre wij hans alwij-
 se Demar / thet wij intet göra måste / ty så förgriipe wij oss
 emoot hans Guddomelige Mayestet / och bekomma ett
 hårdt tiltaal aff Apostelen Paulo : Hoo äst tu Men-

nistia /

2. Cor. 12. 9.

Ps. 68. 36.

Ps. 4. v. 4.

Rom. 9. 20.

niskia/ at tu wilt gåå til rätta medh Gudh/
kan och Rårilet säya til sin Mästare/ hwij
giorde tu migh så? 2c. Vide Jerem. 18.v. 6. Ja/
medh sådan förmåtenheet kunne wij ick heller något vth-
rätta/ ty thet han gör frokot kan ingen göra
rätt/ som then högförståndige Predikaren talar.

Jer. 18. 6.

Eccl. 7. v. 14.

2. Mater **M**odren/ som så beswärligen söder
på een gansta obelågen orth och tijdh/ år Rachel/ som hon
åthskillige gångor nämpnes här vthi Texten. Thenne
Rachel hafwer warit Labans Dotter/ then Patriarchen
Jacob högeligen älskat hafwer/ så at han vthi samfalte
fjorton åhr tiente Laban för henne/ och tyckte doch thet wara
såå dagar/ så lår hade han henne. Hon hafwer warit een
mycket denyeligh Qwinshperson/ hennes Namn Rachel
vthtydes så mycket som ett mildt/ fromt/ stilla och sacht-
modigt Jäår. Hon måste föda ther hon war på sin reesa/
intet långt ifrån Ephrata som kallas Bethlehem. Här
vthaff hafwe wij åthskillige Lärdomar.

2. Mater,
Rachel.

Gen. 29. 20.

v. 17.

1. Hafwe wij här aff at förnimma/ at then fromme
Rachel måste erfara hwad Gudh then Aldrahögste an-
kunnar war förste Moder Eva och hennes Döttrar/ eff-
ter thet klageliga Syndefall/ så han säger: Jagh skal
så tigh mycken wedermödo/ så tu aflat haf-
wer. Tu skal föda tijn Barn medh sweda/
ther om talar Esaias lijka så/ och säger: een haf-
wande Qwinna så thet lijder til Födze-
stunden så år henne ångest/ ropar i hennes
Wård etc. : Jamår Frälsare JEsus talar sielff här

Doct. 1.

Gen. 3. 16.

Esai. 26. 17.

Joh. 16. 21.

om Joh. 16. När Qwinnan söder Barn/ haf-
wer hon Sorg: Ty hennes stund är kom-
men: Förvthan Rachels exempel här i Texten/ haf-
we wij flere i then helga Skrift/ Rebecca, Pinehæ Hu-
strus/etc. Ja än på thenne dagh gifwes sorgelige exem-
pel, at mången bedröfwat Barnesöderfka måste dricka v-
thur thenna båkta Bågar; som thenne salige Modren/
hwilkens Lekamen här för wår ögon ståår på Båår/ medh
sitt exempel of thet ögonstijnligen lærer.

2.

1. Consolat.

2. Hafwe wij här at märctia/ thet Rachel söder på
wågen/ emedan hon är på sin rätta reesa/ effter Gudz egen
befalning och kallelse. Thet gifwer (1.) bedröfwade Bar-
nesöderfkor een hiertans tröst: Så länge the gåå på sine
swäre Fötter/ eller sinna Sweda vthi Födylestunden/så åro
the på sin reesa/ vthi theas Kall och Embete/ther til Gudh
alle Gudfruchtige Qwinnspersoner kallat / som komma i
Echtenstapz Ståndet / hwilkens ånde-orsaaft är then för-
nämste at föda Barn/ som Tobias witnar. Hwillet
intet gåår aff vthan sweda och wårct / som rätt nu bleff
talat. Åre nu sådane Qwinnor på theas wågar/ så haf-
wa the Gudz bestydd/ bestårm/ hielp och bijsånd at för-
trösta sigh widh. Han wil bewara them på the-
ras wågar / at the icke skole stöta sin Foot
på någon Steen. Swad ock them vthi sådana
theras wågar wedersfare/ thet måste the besalla Gudi/ eff-
ter Davidz ord: Besalla/ säger han/ HÆKranom
tin wågh och hoppas vppå honö/ han skal
wål görat. Skulle thet eck komma ther til / at the

Tob. 8. v. 9.

Psal. 91. 21.

Psal. 37. v. 5.

måste

måste Stillias hådan/ afslaggia thenne Jordeste Hyddo/ och then förelagde tijd kōmen år/ som Hiob talar: Om än skönt the icke så arbetade vthi Barnesfänge/ kunde Gudh wål til- sticka them een annan Kranckheet/ ther vthaff döden kunde förorsakas. Thersföre tröster eder här widh i swage Qwins- personer / ther döden på thet sättet skulle öfwerfälla eder/ så steer thet vthi edre wāgar/ vti edor Embeten och Kall/ ja thet ädle Kall/ hwar igenom Menneiskio. Slāchtet blifwer för- meerat/ Gudz barns taal här förskat/ och sedan aff them Himelen vpfylt. Aldrig kan någon saligare döo/ än vthi sådan sin Kallelse. Thersföre säger ock Paulus : **Ken** **Qwinna** warder salig genom Barnesbyr- dan/ om hon blifwer i Troonne/ och Kärleek/ och i Helgelse medh **Ryskheet.** (2.) At Na- chel söder på wāgen och sin reesa : ther medh påminnes/ at wij vthi alle wāre actioner, dre lijke reesande Jolek och Wandringzmān/ och hafwe här ingen blifs- wande **Stadh/ vthan sökia effter then til-** **kommande/** Nembl. effter wårt rättā πολίτευμα och **Borgerſkap** som är i himmelen/ som then högt- vplyste Apostelen Paulus lærer. Altherföre medan wij i thetta Lijfwet ståå på reesande Joot/ at reesa hådan/ ty måste wij altijdh göra ofß beredde/ och alt thesfore bidia medh David : **H**Erre lær migh doch/ at thet måste så een anda med migh/ och mitt Lijff ett **Māhl** hafwer / och iagh hådan måste. Item, Lär ofß **H**Erre betānckia at wij döo må- ste/ på thet wij måge förständige warda.

2. Tim. 4. 6.
Job. 14. v. 5.
2. Pet. 1. 14.

1. Tim. 2. 15.

2. Informa-
tio.

Heb. 13, 14.

Phil. 3, 20.

Psal. 39. 6.
90, v. 12.

3.

Mich. 5. 2.

Luc. 2. 4.

Ps. 145. 18.

Applic.

3. Är thet tröstelligit för bedröfwade Barneföder-
 skor / at Rachels Barnefänge är skedt på then Orthen E-
 phrata / som elliest kallas Bethlehem Ephrata / Mich. 5. v. 2.
 ty på then Orthen är sedermeera födder wår Frälsare och
 Saliggörare Iesus Christus / hwilken / såsom han vthan
 synd afladt / nembl. aff then helge Andä / så är han ock v-
 than Smärta kommen til Werlden ; Then samme wår
 Frälsare är then / som helgar sådana Gudfruchtige Ma-
 troners smärta och piina / at thet intet skadar theras
 Siälar. Thenne H. Erzen Iesus / som således hafwer
 varit tilstådes hoos thenne i Födelsen hårdt arbetande
 Rachel / han är än ytterligare tilstådes hoos alle Gud-
 fruchtige barneföder skor / hålst när the alswarligen åkalla
 honom / som then helge David wittnar / Pl. 145. v. 18.

See / mine älskelige Åhörare / åfwen såsom Rachel /
 så är ock händt thenne hederwårde Matrona, som här
 nu saligh i H. Erzanom affsompuadt / står på Bår för
 wår ögon / henne som hafwer varit een rätt Rachel / een
 from / mild och linslig Meniskia / vthan all argheet och
 högfärd / vthi een Gudeligh eenfällighet / then Gudh ock
 medh een deyeligh och wälskapat Lekamen begåfwat haf-
 wer / och är thesfore aff sin Man i högsta kärleek grad ål-
 skat som Rachel. Henne / säger iagh / hafwer Födelsen på
 een aldeles olägelig tijdh antråffat ; Nembl. när hennes
 käre Man aff ett wichtigt åhrende hafwer varit förreest
 från henne / sin förzige salige Swärfaders förnämblige
 Lijf-Process at biwista och befordra / och altså medh
 Patriarchen Jacob ett Sonlig Affections-wärck at vth-

rätta.

rätta. Henne hafwer vthi sin bästa wäns fränwaro Korset varit så mycket sårare ; Swar emoot hon på Gudh/ och sin Trelsares Jesu Christi närwaro/ sigh aldeles förtröstat hafwer.

3. Filius **Sonen**/ hwilken Rachel föder/ then kallar hon Bendni/sine Smärtes-Son/ för then Smärta och piina hon måste vthstå medh honom i Födelsen ; Then så stor bleff omsijder/ at hon måste sättia Lifswet til. Fast thet nu icke althjdh så swårt blifwer för Gudfruchtige Matroner vthi Födelsen/ sem här för Rachel : Icke thes mindre blifwer hwart Barn sin Moder en Bendni/ och Smärte-Barn/ när thet födes til Werlden : Thet Barnen skole medh myrdenat och tacksamheet erkänna/ när the komma til laga åhr och ålder. Och thet är Tobia förmaning lifsmätigt/then han ställer til sin Son then unge Tobiam : Abrah/ säger han/ **tin Moder alla tina Lifszdagar / och tänck** på hwad sakra hon vthi stadd war / när hon baar tigh vnder sitt hierta. Thetta förer ock then wiise Syrach barnen til sinnes : **Hedra tin Fader aff alt hierta/ och för-gåt icke huru tung tu tijne Moder worden äst.** Skole thet före Barnen wachta sigh/ althensund the hwar för sigh äro sin Moder en Bendni/ och ett Smärte-Barn/ när the komma här til Werlden/ at the icke sedan medan the här lefwa/ blifwa sine Föräldrar Bendnim/ och förorsaka then förtreet/ sorg och bedröfvelse/ såsom Cain/ Cham/Dina/Abalon och flere sådane. Göra Barnen thet/ så skal thet ock omsijder illa bekomma them/ som thet ock

3.
Filius,
Bendni.

Tob. 4. 4.

Syr. 7. 29.

Prov. 30. 17.

Syr. 3. 18.

Applic.

4.

Obstetrix.

v. 17.

Gen. 38. 28.

Sam. 4. 20.

är gångit thesse bemålte oråtträdige Barnen. Then
 wijsse Salome hotar sådana såhandes: **Ett öga som**
bespottar Fadren / och försmår lyda sin
Moder / thet måste Korparna vthugga
widh Båcken / och the vnga Örnar skola
vpfråta thet. Och Syrach: Then sin Fader
öfvergifwer / han skal blifwa skänd / och
then som bedröfwar sina Moder / han är
förbannat aff Heranom.

Äfwen såsom Rachels Son vthi Jödelsen är bleswen
 sin Moder een BenOni och Smärte-Son / så hafwer thet
 ock händt thenne salige Modren / som wij aff hennes
 Leswernes Historia thet sedermeera förnimmandes warde.

4. Obstetrix **Jordegumman / som tröstar Ra-**
chel vthi thenna hennes jemmer och nödh; Hwilken säger
til henne thesse ord / som här ståår i Texten v. 17. Fruchta
tig icke / ty thena Sonen skal tu ock hafwa.
 Påminner här med thenne Jordegumna / alle Jordegumnor /
 så wäl som andre Gudfruchtige Qwingspersoner / hwilke
 bijwista sådana bedröfwade Barnesöderskor / at the icke äre
 hårda / antingen medh ord eller gerningar / emoot sådana
 nödhlijdande theras Medh-Christne; vthan fast heller
 medh tröst och hielp / medh råd och dådh / bijspringa them
 vthi nödennes tijdh / och intala them frijmodigheet / som här
 Rachels Jordegumna gör / ther med vnderstödia the mär-
 keligen theras förswagade krafter. Så gjorde ock the Qwin-
 nor som word hoos Thamar / så wäl som the som word
 hoos Pineha Hustru / the tala til henne på samma sätt /

som

som Rachels Jordegumma : **Var icke försärat/ tu
hafwer födt een Son.** The Egyptiske Jordegum-
mor vpvackta medh all slijt och trooheet the Hebraiske
Barnesöderstor ; Thersfore hafwer ock Gldh belönat
them sådan theas vprichtigheet / at han bygde theas
Hus. Således hafwer fuller thenne vår salige Moder
funnit then önskelige accommoditer vthi hennes Barns
nödh/ och haft sådana förståndige och försarne Övinnor
hoos sig/ som i thetta fall woro aff nöden/ hwilke med slij-
tig tienst/ trogen tillsyn/ behjufferlig wårdna/ ja medh
liuflige ord och förtrostan om een lycksalig vthgång/ hafva
gångit henne tilhanda : doch icke meera lyckeligit funnat
vthbrätta/ än Rachels Jordegumma. In then övnd-
mjukelige döden är äntelig påfölgd. Ther om wij wijdare
skole så höra vthi thet andra Stycket.

Exod.1.21

Applic.

I het Andra Stycket.

Embl. Rachelis obitus Rachels dödeliga aff-
gång. Ther om ståår här i Texten v. 18. & 19.

**Men då Siälen vthgick/ at hon döo måste/
kallade hon honom BenOni/ men hans
fader kallade honom BenJamin. Så
dödde Rachel/ Ach jämmer ! O een sorgelig hän-
delse ! Rachel finner intet allenast stoor smärta och pina
i Födelsen och sitt Barnefänge/ vthan ock omsijder aldeles
som ett Linnus går vth/ och vthi sin Smärta bortdödr ;
och ther hon förmeente sigh skola glädia sin Man/ och**

H.
Rachelis
obitus.Text.
v. 18. & 19.

Ufus excita-
bit.

I.

In genere
foeminino
poenituci-
nem.

Mat. 24. 42.

Syr. 18. 24.

hans gamble Fader / med een yng Son / så måste hon såna
thenna Werlden godh natt ; Och bleff så hennes Son hen-
ne een rätt **Ben-Oni**. Men på thet Patriarchen Jacob
icke i längden skulle altijdh medh thetta sorgelige Nampnet
vprijswa sin Sorg / så hafwer han kallat honom **Ben-
Jamin** / sin höggra handz Son / ty han honom så högt
ålskade som sin höggra hand. Vthaff thenne Historien
flyta fölliande påminnelser :

I. Ad genus Foemininum, til Qwinnofönet/
hwilkom thenna Historien skal vpwäckia til poenitudinē,
til een sann boot och bättring. O i Christelige Matroner!
i skole fuller altijdh som rätte Christne / hafwa ett bootfär-
digt hierta / men för all ting så / när i medh Lijffzfrucht
äre wälsignade / och önska aff edert hårda band snart för-
löste blifwa. Ty såsom i aff thenne Historien hören/
hwad för ett farligt tilstånd så medh eder mände wara /
i thet at döden och lijfwet strijda medh hwar andra / ja så
snart döden som lijfwet / för eder kan förwäntas : Så skole
i vthi tijdh bereda eder til een sådan farlig händelse / medh
een sann bootfärdigheet och alsmarlig bödn. Tagandes
thenne Christi förmaning i acht Matth. 24. **Waker /**
ty i wete icke hwilken stund Herren kom-
mer / etc. Här tienar icke at i vpstiuten edor bättring /
vthan i måste föllia thetta Syrachz råd : **biida icke**
medh tin bättring til thes tu frantz warder /
vthan bättra tigh mädan tu än synda kan /
fördrögh icke from warda / och töfwa icke
medh tin lefwernes bättring alt in til döden.

Allt therföre i Gudfruchtige Barnesöderkor/ erkänner och
begråter edra synder/ och affbeder them hoos Gudh/ in-
finner eder medh een stadigh Troo/ medh Afstöhnung och
Hertzans Rattwardz bruuk; Förer så medh eder ett
hierta fullt aff ånger och ruelle/ beståndt medh Jesu
Christi röda blodh/ fullt aff troenne/ och ett nytt lefwer-
nes vpsått; Thet är then förnåmbligaste eder Skatt: Genom
een altwarsam bödn betalla dageligen både eder och eder
Lijffzfrucht/ then högste Gudh/ som sielf hafwer gifwit
eder/ och edert Foster Lijfwet. När i thet gören/ så fruch-
te i eder iniet för then tilstundande eder onda stund/ effter
som i ären hoos Gudh/ och eder Trallsare Christum vthi
högh nådh; Allt therföre skal han stå å eder bij vthi nöden
medh sin alzmåchtige hielp/ förlåna eder krafft och styr-
ke/ genom hwilken i alt tilstundande förh och smårta to-
teligen vthstå/ och lyckeligen öfwerwinna kunna/ och ente-
ligen gifwa eder een önskelig förlofning. Och ther så
hånda skulle/ at döden eder oförmodelig påkomme: Så
kan thet skee vthi een salig stund/ när i thet til Christeligen
ären beredde/ så wil Gudh fullkomna thetta sitt Löfte:
Iagh är när honom/ eller henne/ i nödenne/
iagh skal taga honom ther vth/ och låta
honom til åhro komma/ iagh skal måtta
honom medh ett långt Lijff/ och skal betee
honom mina Saligheet.

Pf. 91. 15. 16.

2. Ad genus Masculinum til Mansperso-
nerne. Them skal theenne Historien vpväckia och bemela
til Mansvetudinem, Sackimodigheet och Mildheet.
Ty effter the höra aff thenna Historien/ hvad för nödh

2:

In genere
Masculino.
Mansvetu-
dinem.

1. Pet. 3. v. 7.

Syr. 4. 35.

Prov. 25. 10.

2. Reg. 18. 12.
C. 15. v. 16.3. 1. 1. 1.
Christianis
monstrat
crucis simi-
litudinem

och fahrligheet theras ächta Makar måste vthstå / när the draga theras Liiffzfrucht ; Och eenkannerlig när theras Godelses tijma tilstundar / så the intet ögnableck äre säkre om sitt Liiff / så böör them medh sådana sine hafwande Husfrur / såsom medh sköpelige Kårel vmgåås / medh förstånd / fredsamheet / wänligheet och liusligheet. Ther ock skulle hända / at icke alt så snörrätt effter theras Huswudh kunde tilgå vthi Huushåldet / skole the så icke strax wara rytande Leyon och risswande Björnar i Husset / vthan alt både medh liuslige ord och gerningar / sachtmodeligen och bestedeligen bemöta. Ty ett ord i sinom tijd talat / är såsom ett gyllenne Äple vthi Silfsskålom / ett wänligt taal är såsom then wälluchtande Balsam på Huswudet. Een förnuftsigh Menneiska brukar thet / och blifwer berömd. Ja / när een from Hustru förnimmer sådan liusligheet aff sin Man / så warder ther igenom heines ängest och wärck mycket förlindrat och drageligare / men när een laghgran / twär och ondsinter / vthan bestedeligheet och moderation, sin grymheet otijdeligen wil vthginta / kan han lätteligen begåå mord på sitt eget Kött och Blodh / och hafwer icke mindre at göra een smår råkenkap för Gudz strånga Doom / än Hasael och Menahem / hwilke vthi sitt omenni- skelige tyranni icke hafwa skonat the hafwande Qwin- ner och theras små barn / vthan medh Swärdet them drä- pit och mördat.

3. Ad genus Christianum, til the Christne i ge-

meen/

meen/ hwilkom thenne Historien ställer för ögonen Crucis
 similitudinem, ett rätt Föreläse til Korset / både vthi
 thes ankömst och bortgång/ ty (1.) är thenna Historien ett
 Föreläse til the Gudfruchtigas Korsh vthi accessu :
 Korset kommer öfwer the Gudfruchtiga / liika såsom pij-
 nan öfwer een Barneföderska / thet Christus medh klare
 ord förhåller sina Lärjungar Joh. 16. **En Qwin-**
na när hon föder barn/ hafwer hon Sorg/
 ty hennes stund är kommen/ men när hon
 hafwer födt barnet/ kommer hon sin be-
 dröfwelse intet ihogh / ty hon gläder sigh/
 at **Menniskan** är född i **Werldena** / Så haf-
 wen/ **Altar Christus**/ i och bedröfwelse/ etc. På sam-
 ma sätt talar **Esaias** : **Lijka** som een hafwande
Qwinna/ tå thet lijder åth **Födzlostundena**/
 så är henne ångest/ ropar i sin wårck/ altså
 går och of **Herre** för titt **Ansichte**. Och
 åter när **Senacherib** beängstade **Gudz Folck**/ och försmäd-
 de **Gudz Namn**/ säger han : **Thetta** är een be-
 dröfwelses/ straffs och försmädelses dagh/
 och går såsom när barnen äre komne til
Födelsen/ och ingen macht är til at föda.
 Om the Gudfruchtigas Korsh talar medh samma Lij-
 nelse **Propheten Jeremias** / säyandes : **Jagh** hörde
 ett roop såsom eens ther föder/ een ångest
 såsom eenas then ther i **största barns nödh**
 är / **Zions** (**Christi Församlingz**) **Dotters roop**/
 then ther **klagar** och **vthslår händerna** / och

I.
In accessu.

Joh. 16. 21.

v. 22.

E/sai. 26. 17.

E/sai. 37. 3.

Jer. 4. 31.

Sörger och wee migh! Jagh måste här nå-
 stan förgåås. Altså een Barneföderska med sin wärck
 och Smärta ett Föreläte til Gudz barns tilstånd här i
 Werlden / hwilket är fullt aff Korf och wedermårdigheet.

Psal. 34. 20.

Pf. 73. v. 14.

Ty then Rättfärdige måste mycket lij-
 da. Och klaga medh Davidz ord: Jagh plågas
 dageligen / och min näpsti är hwar Morgon
 för handen. Och lijta såsom thet icke affgåår vthan
 pina, när Mennistian södes til werlden; så går thet icke
 heller aff vthan möda / när een Mennistia skal södas å nyo.

Joh. 3. v. 3.

Rom. 6. v. 6.

1. Joh. 5. 4.

Hwar om Christus talar Joh. 3. v. 3. Ty när nya Födelsen
 skal winna sin förtgång / så måste först Röttet dödas och
 korpfästas / Diefwulen och Werlden öfwerwinnas; Och
 ther öfwer the Gudfruchtige offta ropa: **Migh** är
 ondt påkommit vthan **Taal** / *Psal. 40. v. 13.*

2.

In recessu.

(2.) Är thenne Historien ett Föreläte til the Gudfruch-
 tigas Korf / in recessu; I thes förtgång eller omwärling/
 hwilket thetta Rampns förändring / och then ombytelse fö-
 rer oss til sinnes / som hände medh Rachels Son / han blif-
 wer först kallat BenDni / een Smärte-Son / och sedan
 BenJamin / högra handens Son; Hwar medh gifwes
 tillkänna / at fast the Gudfruchtige här i Werlden måste
 wara BenDni och Smärte-Söner / the måste lijda myc-
 ken wedermårdigheet / doch skal thet wara theras tröst / at
 thetta Liiff warar man een gancka kort tijdh / och tager
 snart ånda / så skal een gladeligh ombytelse blifwa medh
 vår condition, ty på then yttersta dagen skal vår Fräl-
 sare Christus ställa oss widh sin högra hand / *Matt. 25.*

Matt. 25. 33.

Och

Och Skole wij tå ingåå i Gudz Riike/ hwarest wij Skole
 hafwa öfwerföddigh glädie/ och lustigt wäsende på
SErzans höggra hand ewinnerliga/ som Da-
 uid öf förtröster. Sålom nu Rachel vthi sitt hårda
 Barnefänge är dödd bleswen/ så är ock händt thenne sali-
 ge Matrona, som här står på Vård / hon hafwer fuller
 hår i werlden/enkannerlig vthi thetta tilfälle/warit een Ben-
 Oni/ full aff stoor Smärta/ men nu een rätt BenJamin/
 at hon hafwer omväxlat sitt Namn/ sampt sin sorgelige
 condition, och förwandlat then vthi öfänelig glädie hoos
 Gudz höggra hand. Söllicer nu

Ps. 16. v. 1

Applic.

Thet Tredie Stycket.

Rachelis Tamulus, ther om förmåler Texten
 v. 19. & 20. sålunda: Och Rachel wardt be-
 grafwen widh wägen til Ephrath / som
 nu heter BethLehem. Och Jacob reste
 vp een Vård öfwer hennes Grass / ther
 sammastädes är Rachels Grassvård än i
 dagh. Bithi thesse ord föreställes öf twänne ting at
 betrakta/ nembligh:

III.
 Rachelis
 Tumulus,
 ubi observa:

I. Rachelis sepulchrum Rachels Begrafning.
 Medh Lärar/ Suckan och Sorg låter Patriarchen Ja-
 cob bära thenna sin affledne högälskelige ächta Waka til
 grafwen/ och beställer henne een hederlig Jordefärd. Lä-
 randes ther medh alle Gudfruchtige/ at the ock biligen bö-
 ra draga then omwårdnad för theas salige affledne/ at the

I.
 Sepulchrū.

på ett ährebart och Christeligt wijs må blifwa begraffne. Hedningarna hafwa haftt ättskillige Maneer och bruuk at handtera theras affledne medh. Somblige hafwa sänckt them vthi diupa Morascher; Somblige hafwa kastat them för Wildiuren; Somblige stört them nedh i Hafwet; Andre hafwa haftt theras canes sepulchrales eller Graffhundar/ som the hafwa kastat them före at vp-åtas. The höfligste/ nembl. the Greker och Romaner/ hafwa låtit them vpbrännas til Aska/ then the sedan vthi Glaskor hafwa förwarat. Thet skrifwes om Artemisia, at hon sin affledne Herre Mansolum, hafwer önskat vthi sin Dryck at förtärdt blifwa/ aff stoor kärleek til samme sin affledne Man. Men oh lærer then helge Skrift mycket annorlunda/ at wij skole medh heder låta i Jorden the döda begrafwas/ på thet wij thenna affslagde Gudz Doom icke skole öfwerträda: **Tu äst Jord/ och tu skalt komma til Jord igen.** Thet är een aff wåre Christendoms plichter/ at wij sålunda med heder bewijse the wåre anhörige een hederlig Jordefärd/ ther om Syrach ock förmåhler/ såhandes: **Mitt Barn när någon döör/ så sweep hans Kropp esster tilbörlichheet/ och låt honom komma ährligen til grafwa.** Ther på hafwe wij förvthan Jacobs/ ock så andre Gudfruchtigas exempel vthi Skriften. Abraham begroff sin kære affledne Sara vthi then dubble Kulan widh Hebron vthi Canaans Land. Joseph beledsagade/ och förde med stoor Process sins Faders Jacobs Lijf til Canaans Land/ som Fadren sielff thet

Gen. 3, v. 19.

Syr. 38. 16.

Gen. 23, v. 19.

vthi Liffstijden begärat hafwer/ ja togh ock een Sed aff sine
 Bröder/ at the/ effter hans dödeliga affgång/ när Gudh
 förde them aff Egypti Land/ skulle föra hans Been medh
 sigh in i thet förlofwade Landet/ och ther begrafwa them.
 Thet blifwer ock then gamble Tobiaē til ett berömmvärdt
 Gudfruchtighees wärck råknadt/ at han the aff Tyran-
 ner fångade och mördade Martyrer begroff. Ja han
 beställer thet samma om sigh sielff/ såhandes til sin Son:
När Gudh borttager min Siäl/ så begraff
min Lekamen. När Borgarne vthi Jabes hade
 låtit begrafwa Sauls och hans Söners Kroppar/ så stat-
 tade David thet för ett berömbeligt wärck/ såhandes til
 them: **Wälsignat ware i Hærranom/ at i så-**
dan barmhertigheet hafwen giordt moot
eder Hære Saul/ och begraffwit honom/
så giöre nu Hæren medh eder barmhertig-
heet och trooheet/ och iagh skal ock göra
eder gott/ at i thet giorden. Auckian aff Nain
 hafwer ock medh wanlige/ och för then tiden brukelige
 Ceremonier, ja medh een anseentlig pomp och comitat
 låtit bära sin Son til Grafwa. Och är sådant billigt/
 emedan the Gudfruchtigas Lekamen äre thens helge Andes
 Tempel och Wäning medan the lefwa/ alt thesföre måste
 the intet på något förachteligt sätt hanteras vthi döden.

Gen. 50, v. 7.

Tob. 1. v. 7.

6. 4. v. 3.

1. Sam. 31. 11.

2. Sam. 2. 5.

Luc. 7. 11.

1. Cor. 3. 16.

2. Monumentum, then Graffwård eller Stödh/
 som Patriarchen Jacob til zirat och prydnalåter vpreesa
 öfwer sin käre Hustrus Graff/ ther om ståår i Texten:
Och Jacob reeste vp een Wårdh öfwer

2.

Monumen-
tum.

hennes Gräff/ och ther är Rachels Gräff:
wård än i dagh. Thetta hafwa ock andre Gudfruch-
tige / som Gudh medh Medel hafwer begäfwat / också
giordt/ ther om wij finne exempel vthi then H. Skrift.
Abraham köpte then dubble Kulona eller Grift / aff Hes
Barn/ för 400 Silklar Silff / til ett begrafsningz rum för
sigh och the sine. Joseph aff Arimathea lät i ett Hälle-
berg hugga sigh een Gräff vthi sin Ortegård / på een lö-
stigh Ört. Månge / hwilke stoore Medel hafwa haft/
hafwa zirat sina Gräffwar med Åhre-Teckn/ Epitaphier,
Lijfsteenar och annat sådant / som ländler them dödom til
een åhrebar åminnelse. Hwar medh the ock tilkänna
giffwa / theas wisse förhoppning om the dödas vpstånd-
se/ ther om wij siunge vthi wår Swenska Psalm:

Psalm.

**Wij kan heller annat betyda/
Thet wij Begräffningar pryda/
An wij wårt Hopp så bewiisa/
The döda the sofwa medh lifsa.**

Så hafwer Simon then Maccabeen vpbygdt Gräff-
wårder för sine Förfädrar och Bröder/ hwar om så står:
Och Simon lät göra sinom Fader och si-
na Bröder een högh Gräff aff huggen
Steen / och sin Stöder ther på satte
hwar widh andra / och lät stoore Pelare
ther omkring göra medh theas Wapn til
een ewig åminnelse. The Egyptiske Konungar haf-
wa lätit vpreesa the stoora Pyramides på theas Gräff-
ställen medh sådan Magnificens och Pracht / at the äre

rafna.

Gen. 23.

v. 6. & 17.

Matth. 27.

v. 60.

I. Mach. 13.

v. 27. 28. 29.

råknade ibland the sin Werldennes Undermärck : åfwen så såt Artemisia vpsättia thet namnsummige Mansolæum öfwer sin Man Mansolo, honom til honeur och åhra. Huruledes wåre gamble Förälldrar/ intet allenast/ sedan the åre bleffne Christne/ vthan ock / medan the wore i Hedendömmet/ hafwa sine afflednes Graffwar/ medh Högar / Steenhöpar/ och andre besynnerlige Wårteckn beprydt til een stadigwarande åminnelse / ther om wijsa oss ögonstjinnligen många rum och ställen. Så är thet berömligit aff Patriarchen Jacob/ at han gör medh thenna Graffwård eller Monument, sin affledne kære Hustru ett odddeligit Namn och ewigh åminnelse / såsom här ståår i Terten v. 20. Ther sammastådes är Rachels Graffwård ån i thenna dagh. The som vthi thet förlofwade Landet intet så långosedan reest hafwa/ berättat/at thenna Rachels Graffs Wård och Monument eller Epitaphiū är ån aldeles heelt och ofskadt/ aff Steen vthi een Fyrkant vpbbygdt / på fyra Belare sammanhåfftat medh fyra Hwalff / och åfwan på medh een rund Speß. Hwarest mitt vnder synes een Graff eller Lijstlijsa aff Steen medh ett rundt Läck vppå/ etc.

Medh Sorg och Tårar föllier nu thenne Högh-åhremyrdige Herren/ M. JOHANNES BRODINUS sin allerkåreste Hustru til Graffwa / och säger medh Poëten,

Dividor haud aliter quam si mea menbra relinqūā, Ovid.
Et pars Abrumpi corpore visa meo est.

Corovius in
Itinere Jeru-
solymitano
lib.2.cap.10.

Applic.

Thet är :

Jagh skils från tigh min Hiertans Wän/
 Som nu i Grafwen lägges hän/
 Jagh finner Smärta/ Sorg och Pijn/
 Som affstår een aff Lemmar min.

Doch som een höghvplyst och wälsörfaren Man/ weet
 thenne Höghåhrensyrdige Herren fuller i sådant sorgeli-
 git tilfälle at trösta sigh/ såsom han medh Gudz Ord kraff-
 teligen hafwer tröstat andre tilförende/ och therföre
 vppå vpsländessens säkre hopp/ låter medh stor och be-
 römlich heder/ thenne sin fordom högålsfelige Måka be-
 grafiwa. Thenna saliga Matrona lägges fuller til
 Kroppen vthi Grafwen/ såsom i sin Sofwe. och Hwijslo-
 Cammar/ til hwilken wår käre Frälsare och dödens mäch-
 tige Öfwerwinnare Iesus Christus/ then beredt; Ther
 widh hon sigh tröstar/ när hon nu bärs til Grafwen/ och
 säger :

Min Graff O Christ/
 Tu helgat wist/
 Til Hwijslo Cammar gjorde/
 Döden är nu Himmels Port/
 Genom tin dödh worden.

Men hennes Siäl är hoos Gudh/ och vthi Gudz hand/
 hwarest intet dödzqwal then kan röra/ hon hörer ther intet
 meera någon klagande Röft eller gråtande Stämme/ v-
 than frögd och glädie. Alla Tårar äre nu affstorckade
 aff hennes Ågen/ hon weet intet meera aff någon dödh/
 gråt/ roop/ eller wärck; Ty thet första är förgångit.

Hon

Sap. 3. v. I.
 Es. 65. v. 19.

Apoc. xii. 4.

Hon hafwer här i werlden varit trolofwat och wiigd medh een Ahrenwyrdig Man och Biskop / men nu är hon trolofwat medh then stoore wår Siåle-Heerde och Biskop Jesu Christo. Hon celebrerar nu thet gladeliga Lambsens Bröllop / vthi thet Himmelska frögdefulla Samqwäm / medh hwilket hon instämmer / intonerar och siunger / säyandes: Amen/ Halleluja / låter oss glädia och frögda oss / **Ty Lambsens Bröllop är kommit/ Halleluja.** Hon hafwer här sådt medh Tårar och Bedröfwelse / ther vpstår hon nu medh Glädie. Hon hafwer wandrat ifrån thenne Jemmerdalen/ när Sommarens hoos oss begynntes/ men nu begynt sin Himmelske Sommar vthi sådan Frögd och Glädie som intet Öga hafwer sedt / intet Öra hört / och aldrigh är kommit vthi någons hierta. Ther förwänter hon i sinom tijdh sin höghålskelige käre Man/ Barn/ Bänner och flere Anhörige : Så sergeligh skildnaden här varit hafwer / så gladelig skal ther Sammankomsten blifwa. Swarföre thenne Höghåhremyrdige Herren genom sådant betänckiande sigh tröstar och säger :

**Ther skal iagh igen finna/
Min hiertans käre Wän/
Som migh then Döden grymma/
Har tagit sin koos hän/
Ther skole wij ta råkas/
Vthi skoor Hårligheet/
Och ingen Dödh oss nåkas/
Sedan i Ewigheet.**

1. Pet. 2. 25

Apoc. 19. 6. 7

Esai. 35. 10.

Psal. 26. 2.

Nembl. när thenne Himmelske HERrens tillsäyelse win-
 ner sin fortgång / som han gifwer hoos Propheten :
 HERrens Förlöste Skola komma igen /
 the Skole komma til Zion medh Glädie / e-
 wigh Frögd skal wara öfwer theas Hus-
 wudh / Lust och Glädie skola the så / och
 Wärd och Suckan måste bortgå. Då
 skal wår Munn warda full medh Löye /
 och wår Tunga full medh Frögd.

O JESU tu /
 Jagh slutar nu /
 Bidiandes tigh i Döden /
 Hielp iagh Himmels Seger fåår /
 Frögd och efter Nöden.

AMEN!



Memoria Beatæ Defunctæ.

Såsom öf- och brukeligt är / at man widh
 Jordefärder och Begräffningar / något om
 theas som saligen äre hädanskilde / Här-
 komst och Födelse / Christelig Bysöftring och
 Dygdelestwerne / Slukdom och dödelige aff-
 gång / plågar omröra och berätta ; Them
 sielfwe til berömligh Ihogkommelse / theas
 effterlätne Bedröfwade til Tröst och lufsligh
 Aminnelse / sampt allom til följd och eff-
 terdömmne ; Så hafwer man widh när-
 warande oförmodelige / sorgelige och högt-
 beklagelige Dödsfall / icke kunnat thet sam-
 ma förbigåå / vthan också här thet kortte-
 ligen ihogkomma och förnåhla.

Nådd thenna fordom Åhreborne / Gud-
 fruchtige och mycket Dygdesamme / nu sali-
 ge Matronas / **Hustru GÅK-
 TRUD LÆVÆLS** Här-
 komst och Födelse anbelangar / så är hon född hijt til
 Werlden aff Gudfruchtige / Hederlige och Förnåhme
 Föräldrar. Hennes Fader är then Åhreborne och Wål-
 Achtede **Hr. JACOB LÆVÆL** / förnåhm
 Handelsman i then Kongl. Residens Staden Stock-
 holm / sampt Bruntzherre öfwer Åtbskillige Brunt i

Berg.

Bergslagen. Modren war Åhreborne/ Gudfruchtige och Dygdesamma/ nu salige Matrona, **Hust. M A R- G A R E T A**, then fordom Adle och Wälb. **Herz Claus Edenbärgz** til Ripplingeberg och Ridsflinge/ etc. älskelige äldsta Dotter och Lijffz-Ärswinge.

Thaff thesse förnähme Föräldrar är thenne salige Matrona född vthi then Kongl. Residens Staden Stockholm/ Åhr 1645. then 3. Maj Klockan emellan tree och fyra effter Middagen.

När nu thenne salige Matrona hijt til Werlden födder war/ är hon förmedelst thes käre Föräldrars Christelige och tiidige omsorg/ genom thet heliga Doopsens Sacramente offrat Gudi sinom Skapare/intagen i Gudz Församling/ instrefwen i Lijffzens Boof/ och blefwen ett Gudz Nådebarn/ och Jesu Christi Medhärswinge til ewigt Lijff och Saligheet.

Sedan bleff hon aff bemålte sine käre Föräldrar/ så som theras försködde käre Barn/ medh största flijt skött och vpfostrat; Och effter som Åhren tiltogo/ vthi Gudz Rundskap och sine Christendoms Stycker/ vthi Tucht och HErrens förmaning/ sampt alla loflige Dygder wäl vpfödt; The hafwa låtit henne lära läsa/ skrifa och räkna/ och wäl förstå sin Catechismum, sampt annat meera/ som een förnähm och Dygdesam Jungfru anstår at lära. Swar til ock then salige Matronan een godh Lust och willie hade/ och gjorde dageligen vthi alt thetta märkelige proff och framsiteeg/ at hennes käre Föräldrar ther aff stoor lust och hugnat togo; Ja hon således aff sielfwe Barn-

domen/ som sigh til Dygder och gode Seder artade/ gifwit them och androm een godh förhoppning om ett ährebart och dygdigt Leswerne; Thet hon ock in til sieswa Dödsstunden hafwer effterstråfwat/ therföre hon aff sine kåre Föräldrar/ och allom them som henne omginge/ tack och tiår war/ och mycket affhållin.

Når nu thenne salige Matrona således hemma hoos sine kåre Föräldrar in til sitt Nijonde ålders år wid pass/ wål år worden vpfostat; Så hennes älskelige kåre Moder alt för bittijda henne genom döden fränkallat bleff/ och hennes kåre Fader medh Sem små och spåde Barn vthi sorg och eenfligheet lembnat; Hafwer hennes kåre MoorFader/ Adle och Wål. **Herz Claus Edeberg**/ aff een synnerligh affection och kärleek til thenna sin Dotterdotter/ hämptat henne heem til sigh til Upsala och sin Sätegård Kipplingeberg/ låtit sigh ther hennes goda education på thet högsta angelägen wara/ både sielf och förmedelst Præceptorer och andra/ vptuchtat henne i Gudzfruchtan/ Sedigheet och alla goda Dygder/ sampt hwad meera thenna hans kåra Dotterdotter anstodh at låra. Vthi wålbernålste sin salige MoorFaders Huus bleff således thenna saliga Matrona alt stadiggt vthi tree år wid pass; Alltiidh gåendes honom medh lydno/ tienst/ ödmuikheet och sedigheet så vnder ögonen/ at hon ther igenom sin kåre MoorFaders hierta så intogh/ at han henne fast ogärna wille quicterat och ifrån sigh släppa; Doch effter såsom hennes kåre Fader thet ändteligen behagade/ ar hon ther ifrån hämptat til Stockholm/ til sin

käre Fader/ hwilken åter tillijta medh thenna sin käre Hustru/ Åhreborne och Dygdesamma **Hustru Barbro Dref**/ jempte Gudachtigheetenes öffning/ hållit henne til höfligheet/sådana hwsfyslor och arbete/seder och dygder/som een Jungfru wäl prinda oc ziira plågar/genom hwilka hon ock sedan kunde wara them/ och sig sielf i framtijden til bijsånd/gagn och goda. Hwar vthinnan hon medh största slijt och alswarsamheet/ medh berömligh wilsärdigheet och tienst/ altijd gäddt sine käre Föräldrar tilhanda/ icke vthan theras goda åthnöye och synnerlige behag. Ja så fort som thenna sal. Matrona wärtet i ålderen och åhren/ så hafwer hon och med alla Meniskior/som ther af wiste/behag/wärt så til i Gudachtigheet/ goda Seder och Dygder/ at hwar och een gjorde sig the wisse tanckar/thet hon skulle blifwa een/ för goda Seder/ aff allom berömligh Qwinna och Hwsfmoder. Henna vthi sine käre Föräldrars Hwsf/ hafwer hon sigh berömligen föreållit/såsom een Gudfruchtig/dygdesam och tuchtig Jungfru wäl anstod och tiende; Och vthi sina blomstrande yngdoms år/ alla the dygder framtedt och wijsat/som een dygdig åhrebare och förnähm Jungfru bör wara begäfwat med. Hwilket alle dygdålskande/som henne kändt och vngäddt hafwa/stola kunna henne then åhram/ beröm och wittnefsbörd gifwa.

Vthi anseende til alt thetta/är hon aff allom affhållin och högt ålskat worden; Men besynnerligen af närwarande/ nu i sorgen effterlemnade sin f. Man/then Högåhrewyrdige och Höglärde M. JOHANNE BRODINO, thenne Provinciengs förnähm förordnade Superintendentens och

andelige Ständes Förmän. Hwille effter innerlige bö-
ner til Gudh/ om een godh ächta Måla/som sin framledne
dygdige käre Hustrus ledige ställe/ med berömlig dygd/ och
een rätt ächtenkapz kärleek förtråda kunde/är vtass hennes
aff mångom beprissade dygder/ hwille vthi een deyeligh
Kropp och Wälskapnad så som ädle Steenar lyste/ förör-
sakat/at fatta til hennes Person ett stort behag och kärleek/
och at lesua med henne vthi ett Gudeligit och kärligt Äch-
tenkap. Hwillet effter som ock thet henne sielff/ så och hen-
nes käre Föräldrom/ hennes sal. MoorFader/ Slächt och
Anförwandter mächtige wäl behagade/hafwer thet ock medh
alle Wärdörandes goda willia/ ja och samtlycke/ förmedelst
wijgning vthi Stockholms store Kyrckia/ och een solenn
Bröllofz-Fäst/wunnit sin fortgång år 1663 på then 18.
dagen vthi Nov. Månadh. Och så som thenna saliga Ma-
trona så vppå een Tijfsdagh war bemålte Herr Superin-
tendentens käre Brudh: så är hon också nu på een Tijfs-
dagh förmedelst een saligh dödh/ bleswen sin Brudgum-
nes Jesu Christi älskelige Brudh.

Medh thenna sin käre Man hafwer thenna salige Ma-
trona lesuat vthi een rätt liussigh ächtenkapz kärleek vthi
10. år och siw Månader vngesår/ och aflat medh honom
Otta Barn/ nembl. Fem Söner och tree Döttrar/ vthaff
hwilka Tijfsplantor een år i Herranom affsompnat / och
til then himmelske Glädien för vthsändt/ the öfrige siw
Barnen effterlesua/ förste deelen så små och spåde/ at the
icke stillia kunna then högra handen ifrån then wänstra;
Eller förnä thetta Dödsfallet/ som för them alt för tijdeli-

gen skedt år/behierta och begråta. Doch wid angående åhr och ålder / thet fuller låra göra/ och sin dygdige goda Moders kärliche omgånge/ moderliga wårnadt och vpstring / medh suckan och bittra tårar beklaga.

Huru thenna salige Matrona sig vthi sitt Leswerne och Christendom stält och förhållit hafwer / år allom som med henne vngäddt nogsampt kunnigt och bekant : Nembl. at så som hon aff barndomen hafwer begynt fructa Gudh/ och sig som een hederlig och dygdesam Qwinnes person wäl förhållit/ och ther vthi framhårdat alt in til sin sidste åndalycht och dödzstund : så hafwer ock then gode Guden zijrat och beprydt henne med synnerlige Gåfwor/ med een dehelig och wålskapat Kropp/ med godt Förstånd och Minne/ wål signat henne i sitt Echterskap nästan åhrligen medh Barn och Lijsffrucht/ så at then Wålsignelsen/ som Gudh öfwer Echterskapz Ståndet gaff : **Wårer til och föröcker** eder/ etc. hafwer synnerligen drabbat på henne/ at man nu alt annat/ som för widlyfftigt wore at ihogkomma/ förbijgåår / så hafwer Gudh vthi hennes Sinne och Siäl låtit komma så många härliga dygder / som een wålprydd och dygdig Hustru/plågar och böör berömas vthaff. Gudh sin Skapare/ Återlösare och Saliggörare hafwer hon aff hierat ålskat/ och altijd ifrån thet hon begynte något om Gudh weeta/ sig til honom hållit/ och låtit aff Gudachtigheeten regera och ledsaga sitt meenlösa och i Christen Troo rotade hierta/gärna hört Gudz ord/ oförsummelig gådt i Kyrelian/ (så offta elliest hålsan thet tilfæde/) hemma i Huset flitigt hafft Bønebogen i handen/ och ther vthi med største andacht

låsit ;

läsit; Ofta låtit sig spijsa och trösta aff Herrans högwär-
diga Nattward/ thet hon ock tillijla medh sin käre Man/
sidst gjorde i Lärbroo Kyrckia två Beckor för sin dödelige
affgång/ då hon sig deelachtig gjorde aff Jesu Christi Le-
kamen och Blodh/ sin troo til styrckio/ til försäkring om si-
na synders förlåtelse/ och at bekomma thet ewiga Lifswet.
Medh sin käre Man/ then Högåhremyrdige Herr Superintendenten hafwer hon lefwat i största ächtenkapz kär-
leek/ kyskheet, och trooheet; honom aff hiertat älskat/ gädt
honom tilhanda med all ähra/ liusligheet/huldheet och troo-
heet; När han hade sådt någon anstödt aff Siukdom och
opafsligheet/ hafwer thet gädt henne så til hiertat/ at hon ther
öfwer många tårar såldt hafwer/ innerligen bediandes
Gudh/ at han intet wille taga honom ifrån sig; Antingen
han war hemma stadder/ reste bort eller hemkom/ hafwer
hon honom med kärliche och gladelige äthafwer sågnat och
bemött. Hans Hwsh hafwer hon medh stoor ähra och be-
röm förestätt/ så at hans hierta torde förlåta sigh på henne/
hon hafwer warit honom een tregen hielp/ och een Stolpe
then han kunde stödia sigh widh. Förthen skul han ock nu/
öfwer een så godh och dygdig Matas alt förhastiga och o-
förmodeliga fränfälle/ medh modige heeta tårar/ så mycket
högre sörier och klagar/ som han hennes oförtrutne hielp/
så vthi mycket annat/ som til sine Hwshåldningar/ sampt
många små Barns skötsel och vptuchtelse/ nu aldramäst
hafwer affnöden/ och lijkwäl sakna måste. Både emoot
sine egne käre Barn och Styffdotter (then hon så högt
som een källig Moder älskade) hafwer thenna saliga Ma-

trona sig altijd förhållit såsom een rättfinnig godh Moder/them hierteligen älskat / til Gudzfruchtan och Christelike dygder hållit/medh skögel och all nödtorfft moderligen försoget / och låtit sig intet arbete och möda så swårt wara/ at hon icke gärna then för sine käre Barn/bittijda och seent ospardt hade ; Ja war i sin Wälmacht offta mycket bekymmersam / hwart the många små Barn skulle taga wägen/ och huru the skole kunna blifwa rätt vptuchtade / ther Föräldrarne förtijdeligen skulle falla them ifrån. Gudh wari nu theras hjelp och tröst ! Sine käre Föräldrar hafwer hon i ähro och wördning hållit. Sine Syskon/ Slächt och Anförwandter medh all kärleek och heder förkommit. Medh Wänner och Grammar plägat ett sådant omgånge och wänstap/at the ther aff hafwa fattat til henne ett särdeles behagh/ kärleek och förtroende. The fattige och nödstälte hafwer hon gärna hulptit. Sitt Huusfolck wäl regerat / lärdt them goda Seder och lofliga Huusshyslor/ sampt til Gudfruchtigheet och Dygd trooligen förmanat/ så ock wäl lönt. Bthi sitt Huus och Huushåldning hafwer hon warit een förståndig/ alswarsam/ oförtruten/ snäll och flitigh Hustru och Huushållerka ; Fördt ett ährebart och prijsfligit Dygdeleswerne/altijd dragit een wämjelse til Högfärd/inga nya Seder eller högfärdige Kläder öfwer sitt Stånd älskat / hållit sigh stilla och eenfaldig ; Talade aldrig ondt om någon Mennistia/ kunde ock icke lijda eller höra någens förtaal. In Summa, emoot Gudh och sin Zempnchristen hafwer hon sig så förhållit/ som een Christtregen Siäl kan och böör. Och wore thet alt för långt at

upräkna alla the berömlige dygder/ som thenna saliga Ma-
trona hafwer varit begäfwat medh. Ja man kan icke
vthan godt segh til ett berömligit efftertaal/ säna em her ne
hwad Boas sade om Ruth : **Heele Staden weet**
thet / at hon hafwer varit een dygdesam
Qwinna.

Ruth. 3. 12.

Thenne saliga Matrones Siukdom/ dödelige aff-
gång och salige Hälsanfärd anbelangande : Så hafwer
Gudh åter henne medh Lijffzfrucht wälsignat. Men när
tiden malkades at hon söda skulle/ bleff henne Jödzlen myc-
ket swår/ i thet at pijnan och smerkerne henne otta dagar
förvth ansatte/ thet til ock een bröstsiuka och hufvudvärck
sig til slagit hafwer/ thet aff hennes krafter märckeligen af-
toge och förswagade bleswe/ hwilket alt hon med största to-
lamodigheet vptog/ gifwandes sig vnder Gudz Gudomeli-
ga willie och nådige behagh / warandes wäl tilfridz hwad
Gudh med henne göra wille ; innerligen och troligen åkal-
landes Gudh om hielp och een nådig förlofning/ropandes
alt stadig/ både förz/ vthi/ och effter Jödzlen : **O HÆr-**
re hielp migh ! HÆrre JÆsu/ HÆrre JÆ-
su hielp migh ! Nästförledne den 9. Junij, som war
tridie Pingesdagh emellan Ett och Tw Effter middagen/
hörde Gudh hennes innerliga böön/ förlostie henne aff thet-
ta mycket hårda Barnesänge/ och medh een karff och wäl-
skapat Son wälsignade. När hon effter Jödzlen bleff
beledsagat til Sängen/ lät sigh vthi begynnelsen alt wäl
anse/ togh til sigh lijtet Maat och Drick ; Medh the he-
derlige Matronor och Hustrur som henne då bihjufwade/

talte hon alt in til sin yttersta Andedräkt / som hände två Tjimar effter Födslen / emellan Tre och Fyra Effter middagen / samma stund och tiima på dagen / hon både til Werlden söder war / och bödh thenna Werlden godh Natte; Och i allsom största stillheet och roligheet / lista som insfallen vthi een sööt Sömn / bleff förlöfadt ifrån thenna mödosamma och sorgfulla jemmerdalen / och altså sitt tiiff vthi een stadigh Troo och åkallan til sin Frälsare Jesum åndade / och thetta ålende lefwerne förwärlade vthi een ewigh oförgångelig Frögd och Gladie. Sedan hon här i Werlden 29. åhr / 5. Veckor och två dagar lefwat hafwer.

G:dh hafwer behagat hennes Siäl / och hastat medh henne ifrån thenna Jämmerdalen; Hennes Siäl är nu wisserliga i thet Himmelsta Gottland / i thet lefwande Lande / och Gud: hand / thet intet Dödsqwal kommer widh henne. Kropen införes nu i sitt Hwiltorum / thet han medh alla them som för sig redeltigen wandrat hafwe / kommer til Friidh och Hwilo / och förwäntar the rätfärdigas vpståndelse / så medh Siälen at sammansogat blifwa / och så lefwa medh Herranom altidh. Nu allthenslund then grymma och bleka Döden / således hasteligen emoot all förhoppning / hafwer giordt ett floort inbrott vthi then Höghåhremyrdige Herr Superintendents Huus och Familie, och vthi thes fränwaru / affskurit thes ålstelige täre Watas tiiff: ångd / och ett så lufstigte Echenskap; Förbund sönderslitit och åthstildt / thet igenom hans D:gon måste sakna sin Lust / Hiertat sin Fågnaoh / Huuset sin Prydning / Mannen sin Hustru / Barnen sin Moder; Ty wille then Nådesulle G:den hans Höghåhremyrdigheet / sampt alla them som i Sorgen äre deelachtige / vppehålla / styrckta / hielpa / trösta och hugswala / för Jesu Christi si skul / **A M E N!**